

BANDIRMA ONYEDİ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ SAĞLIK BİLİMLERİ VE ARAŞTIRMALARI DERGİSİ BANU Journal of Health Science and Research

DOI: 10.46413/boneyusbad.1613930

Özgün Araştırma / Original Research

Ruminasyonun Örgütsel Dışlanmaya Etkisinde Psikolojik Dayanıklılığın Düzenleyici Rolü The Moderating Role of Psychological Resilience in the Effect of Rumination on Organizational Ostracism

Kubilay ÖZER¹

¹ Dr. Öğr. Üyesi,
Karamanoğlu Mehmetbey
Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Sağlık Yönetimi
bölümü, Karaman

**Sorumlu yazar / Corresponding
author**

Kubilay ÖZER

kubilayozer@hotmail.com

**Geliş tarihi / Date of
receipt:** 05.01.2025

**Kabul tarihi / Date of
acceptance:** 02.04.2025

Atıf / Citation: Özer, K. (2025).
Ruminasyonun örgütsel
dışlanmaya etkisinde psikolojik
dayanıklılığın düzenleyici rolü.
BANU Sağlık Bilimleri ve
Araştırmaları Dergisi, 7(2),
550- 561. doi:
10.46413/boneyusbad.1613930

ÖZET

Amaç: Psikolojik dayanıklılığı düşük bireyler ruminatif düşünce sarmalına düşerek örgütteki dışlanma algısının olumsuz etkilerini şiddetlendirebilir. Bu durum sağlık sektöründe birbirini takip eden süreçlerle üretilen ekip çalışmasına zarar verebilir ve hizmetlerin kalitesinin düşmesine neden olabilir. Çalışmada psikolojik dayanıklılığın ruminasyon ve örgütsel dışlanmada düzenleyici rolünü araştırmak amaçlanmıştır.

Gereç ve Yöntem: Nicel ve kesitsel çalışma 1 Mayıs-30 Ağustos 2024 tarihleri arasında TR52 Karaman Konya alt istatistik bölgesinde 358 sağlık çalışanının katılımıyla yüz yüze anket tekniği ile yürütülmüştür. Araştırmada Öz-eleştirel ruminasyon, örgütsel dışlanma ve psikolojik dayanıklılık ölçekleri kullanılmıştır. Elde edilen verilerin istatistiklerinde güvenirlik, dağılım ve doğrulayıcı faktör analiz yöntemleri kullanılmıştır.

Bulgular: Ruminasyonun örgütsel dışlanmaya etkisinin olmadığı, ruminasyon ve psikolojik dayanıklılığın örgütsel dışlanma üzerinde etkisinin anlamlı olduğu istatistik sonuçlarına ulaşılmıştır.

Sonuç: Psikolojik dayanıklılığın ruminasyon ve örgütsel dışlanma üzerinde düzenleyicilik rolü belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sağlık çalışanı, Ruminasyon, Örgütsel dışlanma, Psikolojik dayanıklılık

ABSTRACT

Aim: Individuals with low psychological resilience may exacerbate the negative effects of the perception of exclusion in the organization by falling into a spiral of ruminative thinking. This may harm the teamwork produced through successive processes in the health sector and lead to a decrease in the quality of services. The study aimed to investigate the regulatory role of psychological resilience in ruminational and organizational ostracism.

Material and Method: The quantitative and cross-sectional study was conducted by face-to-face survey technique with the participation of 358 health workers in the TR52 Karaman Konya sub-statistical region between the dates 1 May-30 August 2024. Self-critical rumination, organizational exclusion and psychological resilience scales were used in the study. Reliability, distribution and confirmatory factor analysis methods were used in the statistics of the data obtained.

Results: It was found that rumination had no effect on organizational exclusion, while rumination and psychological resilience had a significant effect on organizational ostracism.

Conclusion: The moderating role of psychological resilience on rumination and organizational exclusion was determined.

Keywords: Healthcare worker, Rumination, Organizational ostracism, Psychological resilience

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-Non Commercial 4.0 International License.

GİRİŞ

Sağlık hizmetleri, yalnızca hekimler ve hemşireler tarafından sunulan bir alan değil, aynı zamanda kırktan fazla uzmanlığa sahip meslek gruplarının bir arada çalıştığı, sürekli iletişim kurduğu ve kaynakları paylaştığı multidisipliner bir yapıya sahiptir (Manser 2009). Güvenli, yüksek kaliteli sağlık bakım hizmetlerinin koordinasyonu ve sunulması bireysel yeteneklerin yanı sıra organizasyon, disiplin, teknik beceri ve kurumsal kültürün oluşturulduğu etkili ekip çalışması ve iş birliği gerektirmektedir (Çıraklı, Çelik ve Beylik, 2015). Ekip çalışması sadece kompleks cerrahi işlemler, kronik hastalıkların önlenmesi, acil durumlarda değil rutin işlemlerde, karar almada ön plana çıkmaktadır (Saldamlı ve Işık Andsoy 2019). Aynı zamanda zaman da motivasyon artışında da önemli bir yere sahiptir (Uyardağ, Yıldırım ve Uluocak Köse, 2022).

Ekip içinde iletişim ve iş birliğinin korunarak sürdürülebilmesi sağlık profesyonellerinin psikolojik iyi oluşlarıyla yakından ilgilidir. Sağlık profesyonellerinin rahat ve mutlu olma durumu ile hasta güvenliği arasında anlamlı ilişkiler bulunmaktadır (Hall, Johnson, Watt, Tsipa ve O'connor, 2016). Yoğun iş yükü tempolu çalışma ortamı, uzun ya da dönüşümlü mesai saatlerinde kimi zaman travmatik olaylara tanıklık etme gibi unsurlar çalışanların stres seviyelerini yükselterek psikolojik iyi oluş durumunda bozulmalara yol açabilmektedir (Saparniene ve ark., 2023). Ekip içindeki iletişim sorunları, çatışmalar, iş birliğinin eksikliği bireylerin zihinsel ve duygusal sağlığı üzerinde olumsuz etkiler yaratabilmektedir (Babapour, Gahassab-Mozaffari ve Fathnezhad-Kazemi, 2022).

Sağlık ekibindeki bir üyenin ya da hasta/hasta yakınının davranışını (Goussinsky, 2020) diğer stresörlerle birlikte sürekli zihninde tekrarlayan çalışanlar kendilerini yetersiz, değersiz ve tükenmiş olarak hissedebilmektedir (Sun, Deng, Xu ve Ye, 2022; Vandevala ve ark., 2017). Olumsuz duyguların zihinde sıkça tekrarlanması bireyin bu stresli durumla baş edememesi dışlanma hissinin oluşmasına neden olabilmektedir. Bu durum, ekip dinamiklerini olumsuz etkileyerek güveni, iletişimi ve iş birliği düzeyini zayıflatabilmektedir (Song ve Zhao, 2022).

Ruminasyon insan psikolojisinde, bireylerin olumsuz düşünceleri, kaygıları, pişmanlıkları ya

da stresli olayları defalarca zihinsel olarak yeniden gözden geçirmeleri ve bu düşüncelerle takılıp kalmaları olarak tanımlanır (Watkins, 2016). Bilim insanlarının ruminasyona olumlu/olumsuz farklı yaklaşımları olsa da araştırmaların çoğu ağırlıklı olarak ruminasyonun, olumsuz bir önyargıyla, harekete geçmeden, olayların nedenleri ve sonuçları üzerine tekrar tekrar düşünmeyle karakterize edilen olumsuz bilişsel süreç olduğunu bildirmektedir (Wu, Cao, Feng ve Lv, 2024).

Ruminatif düşünce döngüsüne girmiş bir birey, olayın çözümüne dair yapıcı adımlar atma yerine, olumsuz duyguları derinleştirir ve fazla düşünsel meşguliyet bu duygusal sıkıntıların daha da artmasına neden olur (Kahraman ve Ötünçtemur, 2020). Ruminasyonun stresli olaylar ve olumsuz etkileşimle ilişkili olduğu kişilerarası ilişkileri zedelediği bildirilmektedir (Calmes ve Roberts, 2008). Ruminasyon bireysel ve iş yaşamında yaygın bir sorun olarak görülmektedir. Azalmış psikolojik refahla ve toksik çalışma ortamları ile ilişkilidir (Cropley ve Collis, 2020). İşyerinde ruminasyonun bireysel ve kurumsal ilişkilerden nasıl etkilendiği hakkında yeterince çalışma bulunmamakta ve çok az şey bilinmektedir (Song ve Zhao, 2022).

Ruminasyon yapan bireyler, genellikle iş yerlerinde bilişsel bir önyargı sergiler ve bu da onları olumlu bilgiler yerine olumsuz bilgilere konsantre olmaya ve bunları hatırlamaya yönlendirir. Bu nedenle, ruminasyon bireylerde kaygı ve depresyon gibi olumsuz duyguları daha da şiddetlendirmektedir (Nolen-Hoeksema ve ark., 2008). Bireyler olumsuz düşüncelere odaklandıkça tepkisel ve savunmacı olabilmekte, tükenmişlik hissine kapılabilmekte, iş ortamında çatışmalar ve gerilimlere yol açabilmektedir. Bunlar sosyal ilişkilerde mesafeyi artırabilmekte ve kişi işyerindeki sosyal çevresinden uzaklaşabilmektedir. Bu tür duygusal durumlar, çalışanların içe kapanmalarına, daha az sosyal etkileşimde bulunmalarına yol açabilmektedir (Wu ve ark., 2024). Yalnız kalmaya eğilim göstermek, dışlanma hissini pekiştirerek belirgin hale getirebilmektedir.

İnsanların gündelik yaşamında bireyler ya da gruplar tarafından dışlanması hayatın kaçınılmaz bir parçası olarak görülebilmektedir (Nezlek, Wesselmann, Wheeler ve Williams, 2012). Örgütlerde ise bu durum kafa karıştırıcıdır ve bireysel, örgütsel, sosyal faktörlerden etkilenmektedir (Bayram, 2024). Bireysel

faktörler kişilik özellikleri, yetkinlikler, adalet anlayışı ve sosyal beceriler olarak sayılırken; örgütsel faktörler örgüt kültürü, hiyerarşik güç yapısı, iletişim, rekabetçi ortam ve liderlik problemleri; sosyal faktörler ise çalışanlar arasındaki ilişkiler, grup norm ve değerlerine uyum sorunları, informal yapılar, gruptan ayrılma ve dedikodular olarak sayılmaktadır (Zhao, Peng ve Sheard, 2013; Mlika, Khelil, Ben ve Salem, 2017; Liu, Yang ve Gu, 2021).

İşyerindeki çoğu insan dışlandığını hissetmektedir. Fox ve Stallworth (2005) çalışanların %66'sının sessizce dışlandığını hissettiğini, %28.7'sinin odaya girdiklerinde başkalarının odadan çıktığını ve %17.7'sinin izole bir yere taşınarak fiziksel olarak dışlandığını bildirmektedir. Harvey ve arkadaşlarının (2019) yönetici/çalışan üzerinde yaptıkları araştırmalarında, katılımcıların %67'sinin kasıtlı olarak bir kişiyle konuşmadıklarını kabul ettiğini, %75'inin ise en az bir kez bu tür bir davranışın hedefi olduklarını bildirmiştir.

Dışlanma sosyal bilimler alanında sıklıkla incelenmektedir. İşyerinde dışlanma konusu Ferris, Brown, Berry ve Lian, (2008)'ın geliştirdikleri ölçek çalışmasıyla hız kazanmıştır. Kavram; saldırganlık, kişiler arası sapkınlık, sosyal küçümseme, işyeri zorbalığı, örgütsel bağlılık, iş performansı, stres, iş tatmini, özdeşleşme, bilgi saklama kıskançlık, sanal kaytarma, işten ayrılma niyeti ve psikolojik dayanıklılık kavramları çalışmalarda sıklıkla yer almaktadır (Kodalak ve Akman, 2023). Örgütsel dışlanmanın örgüt ve bireysel performansa olumsuz etkileri olduğu, iş tatminini olumsuz etkilediği, bireysel sağlığa ve örgüt kültürüne zarar verdiği bildirilmektedir (Tutar, Öztürk Başpınar ve Güler, 2021).

Türkoğlu ve Dalgıç, (2019) otel çalışanlarında ruminatif düşünce stili ve işyeri dışlanmasının işten ayrılma niyetini artırdığını, örgütsel özdeşleşmenin ise azalttığını bildirmektedir. Özçelik Kaynak ve Öztuna, (2020) sağlık kuruluşunda iş yerinde dışlanma seviyesi yükseldikçe psikolojik iyi oluşun olumsuz etkilediğini bildirmektedir. He, Zimmerman, Carter-Sowell ve Payne, (2020) ruminasyonun örgütte dışlanma algısını yükselttiğini düşük iş tatmini, tükenmişlik ve işten ayrılma niyeti ile ilişkili olduğunu bildirmektedir. Baş ve Şirin, (2023) işyerinde dışlanmanın çalışan performansına etkisinde, psikolojik dayanıklılık aracı bir rol oynadığını bildirmektedir. Sonuç

olarak az sayıda da olsa literatürde ruminasyon ve örgütsel dışlanma arasında potansiyel bir ilişki olduğu yönünde çalışmalar bulunmaktadır. Ruminasyon örgütte dışlanma algısının olumsuz etkilerini şiddetlendirebilir. Buradan hareketle Hipotez 1 üretilmiştir.

H1: Ruminasyonun örgütsel dışlanmaya pozitif yönde etkisi vardır.

Tekrarlayan düşünme ve örgütsel dışlama, her ikisi de bağımsız olarak zayıf ruh sağlığı sonuçlarına katkıda bulunmaktadır. Yönetim psikolojisinde, bireylerin olumsuz durumlarla etkili bir şekilde başa çıkabilmesi için psikolojik dayanıklılıklarının yüksek olması gerektiği öngörülerek araştırılmaktadır. Bu bağlamda, çalışmada psikolojik dayanıklılık üçüncü değişken olarak ele alınmıştır.

Psikolojik dayanıklılık ulusal literatürde psikolojik sağlamlık, kendini toparlama gücü, psikolojik dayanıklılık gibi çeşitli şekillerde anılmaktadır. Basım ve Çetin, (2011) ulusal literatürde konuyla alakalı dil birliğini sağlamak için yaptıkları çalışmada Türkçe anlamını en iyi karşılayan kavramın psikolojik dayanıklılık olarak belirtmiştir. Bu nedenle çalışmada kavram psikolojik dayanıklılık olarak ele alınmıştır.

Psikolojik dayanıklılıkta iki nokta önem taşımaktadır. Bunlardan ilki bireyin içine düştüğü olumsuz durumdan kendini çekip çıkarmasıdır. İkincisi ise bu dayanıklılığı devam ettirmesidir. Zorluklarla karşılaştığında çabucak toparlanıp eski hallerine hızlıca dönmeyi sürdürebilmesidir (Kavi ve Karakale, 2018). Psikolojik olarak dayanıklılık iş hayatı için avantajlar sağlamaktadır (Shatté, Perlman, Smith ve Lynch, 2017). Kişinin ve sosyal grubun zorlukla karşılaştığında denge ve bütünlüğünü koruma, değişen koşullara uyum sağlama aynı zamanda gelişimine katkı vermektedir (Grygorenko ve Naydonova, 2023). Psikolojik dayanıklılık, bireyin stresli ve travmatik olaylarla etkili bir şekilde başa çıkmasını sağlayan içsel bir güç kaynağıdır (Chidi, Adeniyi, Okolo, Babawarun ve Arowoogun, 2024). Bu özellik, bireylerin olumsuz yaşantılara rağmen psikolojik dengeyi sürdürebilmelerine yardımcı olur ve dışlanma gibi tehdit edici sosyal durumların birey üzerindeki etkilerini hafifletebilir (Kunzler ve ark., 2020).

Literatürde, sağlık çalışanlarıyla yapılan araştırmalarda psikolojik dayanıklılık ve ruminasyon üzerine odaklanan çalışmaların özellikle COVID-19 salgını döneminde arttığı

görülmektedir. Bu çalışmaların büyük ölçüde hemşirelik meslek grubuna yönelik gerçekleştirildiği dikkat çekmektedir. Psikolojik dayanıklılık, stres, mobbing, şiddet, kaygı, yaşam doyumu, değişim yorgunluğu, örgütsel güven ve merhamet gibi değişkenlerle birlikte ele alınmıştır (Çam ve Büyükbayram, 2017; Cevizci ve Müezzini, 2019; Gökçe Işıklı, Şen ve Soydaş, 2021; Erzincan, Coşkun ve Gündüz, 2022; Yeşilyaprak, Özsoy ve Demir Korkmaz, 2023; Ağırkaya ve Erdem, 2023). Ruminasyon ise psikolojik dayanıklılık, belirsizliğe tahammülsüzlük, ruh sağlığına olumlu ve olumsuz etkileri, örgütsel sessizlik, depresyon, endişe, ruh sağlığı, işe bağlı tükenmişlik, uyku bozukluğu değişkenleriyle birlikte incelenmiştir (Öcalan ve Üzar Özçetin, 2020; Aydın ve Ersoy Özcan, 2021; Li, Wu, Gu ve Ni, 2022; Zarei ve Fooladvand 2022; O'Connor ve ark., 2023; Özdoğan 2023; Yıldız 2024).

Köfteci (2018), lise öğrencilerinde yaptığı çalışmada ruminasyon ve psikolojik dayanıklılık arasındaki ilişki belirlenmiştir. Cenkseven Önder ve Utkan (2018), ruminasyonun olumsuz duygularda aracı rolü olduğunu bildirmektedir. Özmen, Coşkun ve Er (2023), psikolojik sağlık covid 19 fobisinde ruminatif düşüncenin aracı etkisini bildirmektedir. Lui, Yang ve Gu, (2021) örgütsel dışlanmanın, olumsuz düşünceye yol açan kişilik özellikleri, iş yeri nezaketsizliği, kurumsal rekabet ve karşılıklı iş bağımlılığına sahip sektörlerde kişiler arası çatışmalardan etkilendiği ifade etmektedir. Literatür taramasında her üç değişkenin birlikte ele alındığı bir tek çalışmaya rastlanmıştır. Yi ve arkadaşları (2024) psikolojik dayanıklılığın ruminasyon ve dışlanma üzerinde önemli bir aracılık etkisinin olduğunu bildirmektedir. Literatürde her üç değişkeni mevcut araştırma modeliyle araştıran başka bir çalışmaya rastlanmamıştır. Sağlık çalışanlarında ruminasyon ve dışlanma ruhsal sağlık üzerinde önemli olan iki psikolojik kavramdır. Psikolojik dayanıklılığın düzenleyici rolünü belirlemek için Hipotez 2 geliştirilmiştir.

H2: Ruminasyonun örgütsel dışlanmaya etkisinde psikolojik dayanıklılığın düzenleyici rolü vardır.

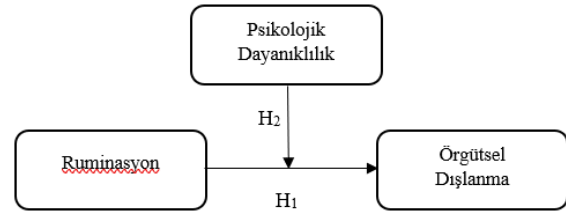
Çalışmanın amacı, ruminasyonun dışlanmaya etkisinde psikolojik dayanıklılığın düzenleyici rolünü incelemektir. Bu konu hem psikoloji alanında hem sosyal ilişkilerde hem de yönetim kademesinde önemli bir role sahiptir. Çalışmanın temel odak noktası olan ruminasyon, bireyin

zihinsel süreçlerinde tekrarlayan ve olumsuz düşüncelere odaklanma durumunu, psikolojik dayanıklılık ise bireyin stresle başa çıkma yeteneğini ifade etmektedir. Dışlanma ise sosyal ilişkilerin temel bir parçası olup, bireyin kendini dışlanmış hissetmesi psikolojik olumsuzluklara neden olabilmektedir. Bu çalışma, teorik bakış açılarıyla bu kavramların ilişkisini inceleyecek ve ampirik bulgulara dayanarak konu hakkında derinlemesine bir anlayış geliştirmeyi hedeflemektedir. Araştırmada ele alınan konular sağlık sektöründe daha önce çalışılmamıştır. Bu nedenle literatüre katkısı yönünden önemlidir.

GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırmanın Türü (Tasarımı)

Nicel araştırma desenindeki araştırmanın problemi: Ruminasyonun dışlanmaya etkisinde psikolojik dayanıklılığın düzenleyici rolünü incelemektir. Bu kapsamda araştırma problemi için geliştirilen araştırma modeli ve hipotezleri Şekil 1'de verilmiştir.

Şekil 1. Araştırma Modeli

H1: Ruminasyonun örgütsel dışlanmaya pozitif yönde etkisi vardır

H2: Ruminasyonun örgütsel dışlanmaya etkisinde psikolojik dayanıklılığın düzenleyici rolü vardır.

Araştırma Evreni ve Örneklemi

Araştırma TR52 Karaman Konya alt istatistik bölgesinde yürütülmüştür. TÜİK verilerine göre bölgede 24406 sağlık çalışanı bulunmaktadır (TÜİK, 2022). Araştırmanın örneklemini belirlerken üç kriter göz önünde bulundurulmuştur. Bunların ilki basit tesadüfi örnekleme için %95 güven düzeyinde %5 duyarlılıkta evren bilindiğinde örneklem hesaplama $n = \frac{N \cdot t^2 \cdot p \cdot q}{d^2 \cdot (N-1) + t^2 \cdot p \cdot q}$ formülünden (Sümbüloğlu ve Sümbüloğlu, 2002) faydalanılarak 378 hesaplanmıştır. İkincisi örneklem için ölçek sayısının 5 veya 10 katı önerilmektedir (Bryman ve Cramer, 2002). Ölçekte 26 soru bulunduğu için 260 olarak hesaplanmıştır Üçüncü olarak faktör analizi yapılacak veri setleri için 300 verinin iyi

büyüklik ölçütü olduğunu bildirilmektedir (Comrey ve Lee, 1992) Araştırmada geniş evrenlerde kullanılan kolayda örnekleme yoluyla 358 sağlık çalışanına ulaşılmıştır. Elde edilen verilerden anketi tamamlayamayan 17 anket ve standart sapması 0.5 ten küçük olan 40 anket toplamda 57 anket analiz dışında bırakılmıştır.

Veri Toplama Araçları

Veri toplama seti 4 bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde yaş, cinsiyet, medeni hal, meslek, eğitim düzeyi ve çalışma süresi alınmasına yönelik 6 adet demografik soru bulunmaktadır. İkinci bölümde öz eleştirel ruminasyon, üçüncü bölümde psikolojik dayanıklılık, son bölümde örgütsel dışlanma ölçeği yer almaktadır. Kullanılan ölçekler açık kaynaklardan erişildiği için ölçek geliştiren yazarlara atıf yapılarak çalışmada yer verilmiş, bununla birlikte yazarlara bu durum e posta aracılığı ile bildirilmiş, çalışma için izin istenmiştir. Ölçek seçimine ve ölçeklere ait bilgiler aşağıdadır.

Araştırmanın tasarlandığı tarihlerde Türkiye ölme araçları dizininde çalışmaya konu ölçeklerden ruminasyon için 17, psikolojik dayanıklılık/sağlamlık 18, örgütsel dışlanma 2 adet ölçek bulunmuştur. Araştırma konusu, evreni, madde sayısı ve ifadelerin uyumuna bakılarak aşağıdaki ölçekler tercih edilmiştir (Gökdemir ve Yılmaz, 2023).

Öz eleştirel ruminasyon ölçeği: Smart, Peters ve Baer, (2016) tarafından geliştirilmiş, İngeç, Akyüz ve Samancı, (2021) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. Ölçek 10 maddeden tek boyutlu oluşmaktadır. Ölçek Likert türünde 4' lü derecelendirmeye sahiptir. Yanıtlanma seçenekleri 1, hiç tanımlamıyor; 2. çok az tanımlıyor; 3 orta düzeyde tanımlıyor; 4, çok fazla tanımlıyor seçenekleri ile sıralanmaktadır. Ölçek puanı arttıkça öz eleştirel ruminasyonun varlığı kabul edilmektedir. Ruminasyon literatürde çoğunlukla olumsuz düşüncelerle ilişkilendirildiği için araştırmada kavram ruminasyon olarak ele alınmıştır (Hall ve ark., 2016). Ölçeğin Cronbach's Alpha katsayısı .89 olarak bildirilmektedir. Bu çalışmada Cronbach's Alpha .861 dir.

Örgütsel dışlanma ölçeği: Ferris ve arkadaşları, (2008) tarafından geliştirilmiştir. Çalışkan ve Pekkan (2020) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. Ölçek 10 madde ve tek boyuttan oluşmaktadır. Likert türünde 5'li derecelendirmeye sahiptir. Yanıtlama seçenekleri 1, hiç katılmıyorum, 2,

katılmıyorum, 3, kararsızım, 4, katılıyorum 5, tamamen katılıyorum seçenekleri ile sıralanmaktadır. Ölçekten alınan puanlar yükseldikçe örgütsel dışlanma söz konusudur. Türkçe geçerlilik çalışmasında Ölçeğin Cronbach's Alpha katsayısı 1. Örneklemde .942, 2. Örneklemde .937 olarak belirlenmiştir. Bu çalışmada Cronbach's Alpha değeri .908 dir.

Psikolojik dayanıklılık ölçeği: Smith ve arkadaşları, (2008) geliştirilmiştir. Doğan (2015) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. Ölçek 6 madde tek boyuttan oluşmaktadır. 2, 4 ve 6. maddeler ters kodludur. Ölçek likert türünde 5'li derecelendirmeye sahiptir. Yanıtlama seçenekleri 1, hiç uygun değil, 2, uygun değil, 3, biraz uygun, 4, uygun 5, tamamen uygun şeklinde cevaplama anahtarına sahiptir. Ters kodlanan maddeler çevrildikten sonra alınan yüksek puanlar yüksek düzeyde psikolojik sağlamlığa işaret etmektedir. Ölçeğin Cronbach's Alpha katsayısı farklı örneklemelerde .80-.91 olarak bildirilmektedir. Bu çalışmada Cronbach's Alpha .798 olarak ölçülmüştür.

Araştırmanın Etik Yönü

Araştırma için Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kuruluna müracaat edilmiş ve (Tarih: 26.04.2024 ve Karar No: 7/158) etik uygunluk kararı vermiştir. Katılanlardan gönüllü olur belgeleri alınmış ve Helsinki bildirgesine uygun davranılmıştır.

Verilerin Değerlendirilmesi

Elde edilen veriler SPSS ve AMOS programlarında tanımlayıcı istatistikler, güvenilirlik analizleri, korelasyon analizi, regresyon, doğrulayıcı faktör analizi ve (Hayes, 2018)'in geliştirmiş olduğu Process Makro-Model 1 vasıtası ile düzenleyicilik testine tabi tutulmuştur. Düzenleyicilik etkisinin yorumlanmasında bootstrap tekniğinden yararlanılmıştır.

BULGULAR

Demografik değişkenlere yönelik bulgular

Bu çalışma TR52 Karaman Konya alt istatistik bölgesinde yürütülmüştür. İstatistiklerde 301 sağlık çalışanı verisi değerlendirilmeye alınmıştır. Araştırmaya katılan sağlık çalışanlarının % 56.1'i kadınlardan oluşmaktadır. %53.8'i evli olan sağlık çalışanlarının %65.5'i 20-34 genç yetişkin aralığındadır. Araştırmaya katılanların %45.9'u

hemşire, %18.6'sı sağlık teknisyeni, %12.6'sı büro çalışanı, %12.3'ü diğer meslek gruplarını oluşturan destek personeli ve %10,6'sı doktorlardan oluşmaktadır. %60.8'i lisans mezunu, %65.5'i 1-10 yıl mesleki tecrübeye sahiptir.

Hipotezlerin test edilmesine yönelik bulgular

Araştırmada kullanılan ölçeklerin arasındaki ilişkilerin yönünü ve gücünü incelemek amacıyla yapılan korelasyon analizine yönelik bulgular Tablo 1'de yer verilmiştir. Sunulan korelasyon tablosunda ilişkilerin anlamlılık düzeyleri (*) işaretlenmiş, tablo altında anlamlılık düzeyleri bildirilmiştir.

Tablo 1. Korelasyon Tablosu (n=301)

	1	2	3
1-Öz-eleştirel ruminasyon	1		
2-Örgütsel dışlanma	.418**	1	
3-Psikolojik dayanıklılık	-.195**	-.100*	1

** . Korelasyon 0.01 düzeyinde anlamlıdır.

* . Korelasyon 0.05 düzeyinde anlamlıdır.

Tablo 1'e göre öz-eleştirel ruminasyon ile örgütsel dışlanma arasında orta düzeyde ve pozitif yönlü bir ilişki söz konusudur. Ayrıca psikolojik dayanıklılık ile öz-eleştirel ruminasyon ve örgütsel dışlanma arasında düşük düzeyde ve negatif yönlü bir ilişki tespit edilmiştir. Diğer bir ifade ile katılımcıların psikolojik dayanıklılık algısı yükseldikçe öz-eleştirel ruminasyon ve örgütsel dışlanma algıları azalmaktadır.

Araştırmada yer alan ölçeklerin faktör yapılarının doğrulanması ve modelin veri ile uyumunu değerlendirmek amacıyla Doğrulamalı Faktör Analizi gerçekleştirilmiştir. Modelin uygunluğunu belirlemek için birden fazla uyum indeksi kullanılmıştır. Elde edilen bulgular literatürdeki önerilen kabul edilebilir sınırlarla karşılaştırılmıştır. Bulgular Tablo 2'de ortaya konulmuştur.

Tablo 2. Ölçeklerin Doğrulamalı Faktör Analizi Modeli Uyum İyiliği İndeksleri

İndeks	Öz-eleştirel Ruminasyon	Örgütsel Dışlanma	Psikolojik Dayanıklılık	Referans Değerler (İyi)	Referans Değerler (Kabul edilebilir)
X ² /df	2.622	4.263	2.306	<3	3 < (X ² /df) < 5
RMSEA	.074	.080	.066	<.05	<.08
SRMR	.048	.043	.029	<.05	<.08
NFI	.922	.939	.968	>.95	>.90
AGFI	.907	.903	.949	>.95	>.90
CFI	.950	.952	.981	>.95	>.90

Not: X²/df = Ki kare / serbestlik derecesi, RMSEA = Yaklaşık Hataların Ortalama Karekökü, SRMR = Standartlaştırılmış Ortalama Hataların Karekökü, NFI = Standart / Normlaştırılmış Uyum İndeksi, AGFI = Düzeltilmiş Uyum İyiliği İndeksi, CFI = Karşılaştırmalı Uyum İndeksi.

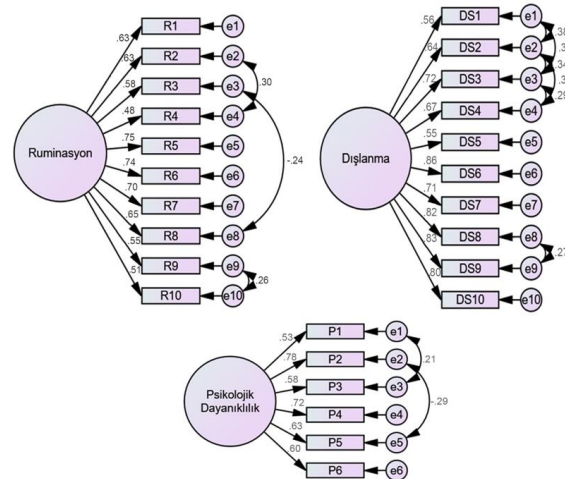
Kaynak: Gürbüz (2021); Schermelleh-Engel, Moosbrugger, ve Müller, (2003); Yaşlıoğlu, (2017)

Tablo 2'de görüldüğü üzere ilk olarak ruminasyon ölçeğinin X²/df, SRMR ve CFI değerlerinin, dışlanma ölçeğinin SRMR ve CFI değerlerinin ve psikolojik dayanıklılığın X²/df, SRMR, NFI ve CFI değerlerinin “iyi” uyum değerine sahip olduğu tespit edilmiştir. Diğer ölçek değerlerinin indeksleri ise “kabul edilebilir” uyum değerine sahiptir.

Araştırmanın temel yapısını tek faktörlü yapı oluşturmaktadır. Bu model ölçeklerin tüm maddelerini bir arada değerlendirmeye yardımcı olmaktadır. Araştırmada kullanılan her bir ölçek maddesinin tek faktörle ilişkisinin test edildiği tek faktörlü Doğrulamalı Faktör Analizi bulguları Şekil 2'de yer almaktadır.

Şekil 2'de görüldüğü üzere tüm ölçeklere ait faktör katsayılarının 0.40 değerinin üzerinde tespit

edilmesi ve Tablo 4'teki uyum iyiliği değerleri doğrultusunda ölçeklerin yapı geçerliliğinin sağlandığı kabul edilmiştir.

Şekil 2. Ölçeklere Ait Tek Faktörlü DFA Modeli

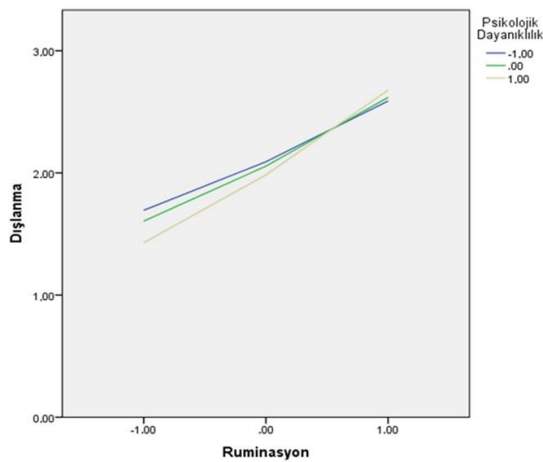
Ölçek geçerlilik ve güvenilirliği kabul edildikten sonra hipotez testleri için Hayes (2018) tarafından geliştirilen SPSS Process makro eklentisi Model 1'den yararlanılmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 3'deki gibidir.

Tablo 3. Düzenleyici Etkiyi Gösteren Regresyon Analizi Bulguları (N=301)

Değişkenler	b	Güven Aralığı	Standart Hata	t
Sabit	1.94*	[.41-3.48]	.779	2.49
Ruminasyon (X)	.13	[-.36-.61]	.245	.51
Psikolojik Dayanıklılık (W)	.44*	[-.84-.04]	.205	-2.13
X.W	.131*	[.002-.26]	.065	1.99

* $p < .05$, $R=.49$. b= standardize edilmiş beta katsayısı

Tablo 3'e göre regresyon analizine dahil edilen tüm tahmin değişkenlerinin, dışlanma üzerindeki değişimin yaklaşık olarak %25'ini ($R^2=.249$) açıkladığı tespit edilmiştir. Ayrıca dışlanmaya ruminasyonun anlamlı bir etkisinin olmadığı gerek güven aralığı değerlerinin "sıfır" değerini içermesi gerekse $p > .05$ değerinin bulunması ile anlaşılmıştır. Bu durumda araştırmanın H1 hipotezi reddedilmiştir. Ancak dışlanmaya, psikolojik dayanıklılığın istatistiksel olarak anlamlı şekilde ve pozitif yönde ($b=.44$, $p < .05$) etki ettiği bulgulanmıştır. Ek olarak ruminasyon ve psikolojik dayanıklılığın dışlanma üzerindeki etkileşimsel etkinin de anlamlı olduğu ($b=.131$, $p < .05$) görülmüştür. Bu bulgulara istinaden düzenlenen eğim analizi grafiği Şekil 3'teki gibidir.

Şekil 3. Psikolojik Dayanıklılığın Düzenleyici Etkisinin Grafiksel Sunumu

Şekil 3'e göre yüksek psikolojik dayanıklılığa sahip katılımcıların ruminasyon algıları arttıkça

dışlanma algıları daha az artarken düşük psikolojik dayanıklılığa sahip katılımcıların ruminasyon algıları arttıkça dışlanma algıları da daha çok artmaktadır. Böylelikle psikolojik dayanıklılığın düzenleyici bir etkiye sahip olduğunu söylemek mümkündür. Bu durumda araştırmanın H2 hipotezi kabul edilmiştir.

TARTIŞMA

Sağlık sektöründe örgütsel davranışlara yönelik çok sayıda araştırma bulunmaktadır. Ancak Ruminasyon, Dışlanma ve Psikolojik dayanıklılığa yönelik çalışmalar sınırlı sayıdadır. Her üç değişkenin birlikte ele alındığı çalışma bulunmamaktadır.

Literatürde Ruminasyon ve Örgütsel dışlanma konusunda potansiyel ilişkinin olduğuna yönelik çalışmalar bulunmaktadır (Türkoğlu ve Dalgıç, 2019; He ve ark., 2020; Aydın ve Ersoy Özcan, 2021; Song ve Zhao, 2022; Yi ve ark., 2024; Srivastava, Khan, Kumari, ve Jain, 2024). Literatür bilgisi çalışmanın sonuçları ile tamamen örtüşmemektedir. Bu çelişkinin araştırmanın örneklem farklılıklarından kaynaklanacağı gibi bahse konu çalışmalarda üçüncü değişkenlerden yada örgütsel dışlanmanın ruminasyona etkisinin pozitif yönde olduğu bulgularından kaynaklandığı düşünülmektedir. Ruminasyonun örgütsel dışlanmaya etkisinin araştırıldığı çalışma ratslanmamıştır. 1. Hipotez red edilse de ruminasyon örgütte dışlanma algısının olumsuz etkilerini şiddetlendirebileceği yönündeki bakış açısı alan yazına yeni bir pencere sunmaktadır.

Psikolojik dayanıklılığın örgütsel dışlanma ilişkisinin üçüncü bir değişkenle araştırıldığı çalışmalar bulunmaktadır. Köse, Çakan ve Terzi, (2018) psikolojik dayanıklılık, örgütsel dışlanma ve adaletsizlik arasında ilişki olduğunu ve psikolojik dayanıklılığın diğer değişkenlere kısmi aracılık rolü olduğunu bildirmektedir. Baş ve Şirin, (2023) psikolojik dayanıklılığın örgütsel dışlanmaya çalışan performansına etkisinde aracı rolü olduğunu bildirmektedir. Polat ve arkadaşları, (2023) psikolojik dayanıklılığın örgütsel dışlanma ile tükenmişlik arasındaki ilişkide düzenleyici bir rol oynadığını bildirmektedir. Yi ve arkadaşları, (2024) ruminasyon ve psikolojik dayanıklılık arasında pozitif yönde korolesyon olduğu bildirilmektedir. Psikolojik dayanıklılığa sahip bireyler, olumsuz ortamların neden olduğu olumsuz duyguları hafifletmelerine, kendi psikolojik durumlarını doğru bir şekilde ayarlamalarına yardımcı

olabilecek daha zengin psikolojik kaynaklara sahip olduklarını bildirmektedir. Araştırmacılar konuyu farklı bakış açılarıyla ele almışlardır. Bu çalışmada elde edilen bulgular literatürdeki veriler ile desteklenmektedir.

Çalışmanın üçüncü sonucu Ruminasyonun dışlanmaya etkisinde psikolojik dayanıklılığın düzenleyici rolünün olduğu yönündeki ikinci hipotez kabul edilmiştir. Literatür araştırmasında her üç değişkenin de birlikte ele alındığı sadece bir çalışmaya rastlanmıştır. Yi ve arkadaşları, (2024) psikolojik dayanıklılığın ruminasyon ve dışlanma üzerinde önemli bir aracılık etkisinin olduğunu bildirmektedir. Her iki çalışmanın bulguları birbirini desteklemektedir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmanın bazı sınırlılıkları söz konusudur. Soyut kavramların nicel araçlarla ölçülmesi kesitsel belli bir zaman aralığında olması araştırmanın derinliğini sınırlayabilir. Araştırma sınırlı sayıda sağlık çalışanı ile yürütülebilmektedir. Popülasyon ve örneklemin kültürel özellikleri nedeniyle küçük bir örneklem üzerinde yapılan çalışmanın sektöre genelleme yapmak için doğru bir yaklaşım olarak kabul edilemeyebilir.

SONUÇ

Sağlık çalışanlarının öz-eleştirel ruminasyon nedeniyle hissedecekleri örgütsel dışlanma sürecinde psikolojik dayanıklılığın rolünü belirlemek amacıyla yapılan çalışma 301 kişinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırma bulgularından elde edilen ilk sonuç öz eleştirel ruminasyonun örgütsel dışlanmaya etkisinin olmadığıdır. İkinci sonuç örgütsel dışlanmaya psikolojik dayanıklılığın istatistik olarak pozitif yönde anlamlı ilişkili olduğudur. Üçüncü sonuç ise öz-eleştirel ruminasyon ve psikolojik dayanıklılığın dışlanma üzerinde etkisinin anlamlı olduğudur.

Sonuç olarak araştırmada psikolojik dayanıklılığı yüksek olan bireyler olumsuz düşünceleri daha iyi yönetebildikleri için örgütsel dışlanma algılarını sınırladığı öte yandan düşük psikolojik dayanıklılığa sahip bireyler ise olumsuz düşüncelerle daha fazla meşgul olarak dışlanma algılarında daha fazla artış yaşandığı bulgulardan anlaşılmaktadır. Bu bulgular psikolojik dayanıklılığın ve ruminasyonun örgütsel dışlanma algıları üzerindeki etkilerini vurgulamakta ve çalışanların psikolojik dayanıklılığının artırılmasına yönelik müdahalelerin önemini ortaya koymaktadır. Araştırmanın sonuçları

psikolojik dayanıklılığın ruminasyonun dışlanma üzerindeki etkilerini önemli ölçüde düzenlediğini göstermektedir.

Çalışmanın yöneticilere, çalışan destek programları, çalışan refahı, iletişim stratejilerini gözden geçirme yönünden, politika yapıcılara psikolojik sağlık politikaları geliştirme, eğitim ve bilinçlendirme programları geliştirme yönünden, çalışanlara yönelik ruminasyon ve örgütsel dışlanma ile başa çıkma, sosyal bağlar kurma, psikolojik dayanıklılığı geliştirme yönünden çıkarımları bulunmaktadır. Ruminasyon ve örgütsel dışlanma değişkenlerinin sağlık sektöründe farklı örneklemelerde, nicel ve nitel araştırma desenleriyle derinlemesine araştırılması psikolojik dayanıklılıkla ilişkilerinin irdelenmesi önerilmektedir.

Araştırmanın Etik Yönü / Ethics Committee Approval

Araştırma için Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Kurulu'ndan etik onayı alınmıştır (Tarih: 28.10.2024, ve Karar No: 94220).

Yazar Katkısı / Author Contributions

Fikir/Kavram: K.Ö.; Tasarım: K.Ö.; Denetleme/Danışmanlık: K.Ö.; Analiz ve/veya Yorum: K.Ö.; Kaynak Taraması: K.Ö.; Makalenin Yazımı: K.Ö.; Eleştirel İnceleme: K.Ö.

Hakem Değerlendirmesi / Peer-review

Dış bağımsız

Çıkar Çatışması / Conflict of Interest

Yazarlar araştırmanın yürütülmesinde herhangi bir çıkar çatışması olmadığını beyan etmişlerdir.

Finansal Destek / Financial Disclosure

Yazarlar araştırmanın yürütülmesi sürecinde bir finansal destek almadıklarını beyan etmiştir.

KAYNAKLAR

- Ağırkaya, K., Erdem, R. (2023). Psikolojik sağlamlık: sağlık çalışanları açısından bir değerlendirme. *Pamukkale Üniversitesi İşletme Araştırmaları Dergisi*, 10(2), 656-678. doi:10.47097/piar.1254928
- Aydın, A., Ersoy Özcan, B. (2021). Covid-19 pandemi sürecinde sağlık çalışanlarında belirsizliğe tahammülsüzlük, ruminatif düşünme biçimi ve psikolojik sağlamlık düzeyleri. *Cukurova Medical Journal*, 46(3), 1191-1200. doi:10.17826/cumj.925771
- Aydın, Ş. N., Akın, A. (2020). Örgütsel dışlanma ile sosyal kaytarma arasındaki ilişki ve demografik değişkenlere göre farklılıkların incelenmesi.

- Kırıkkale University Journal of Social Sciences*, 10 (2) 423-448.
- Babapour, A. R., Gahassab-Mozaffari, N., Fathnezhad-Kazemi, A. (2022). Nurses' job stress and its impact on quality of life and caring behaviors: A cross-sectional study. *BMC Nursing*, 21(1), 1-10. doi:10.1186/s12912-022-00852-y
- Baş, M., Şirin, M. S. (2023). How does workplace ostracism affect employee performance? Mediating role of psychological resilience, moderated mediation role. *Cyberloafing Organizacija*, 56(1), 51-65. doi:10.2478/orga-2023-0004
- Basım, N. H., Çetin, F. (2011). Yetişkinler için psikolojik dayanıklılık ölçeği'nin güvenilirlik ve geçerlilik çalışması. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 22(2), 104-114.
- Bayram, V. (2024). Örgütsel intikam niyetinin örgütsel dışlanmaya etkisinde işten ayrılma niyetinin aracı rolü. *Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi*, 59(1), 348-365. doi:10.15659/3.sektor-sosyal-ekonomi.24.02.2231
- Bryman, A., Cramer, D. (2002). *Quantitative data analysis with spss release 10 for windows*. London:Routledge.
- Çalışkan, A., Pekkan, N. Ü. (2020). Örgütsel dışlanma: bir ölçek uyarlama çalışması. *Uluslararası İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 6(1), 51-60. doi:10.29131/uiibd.736413
- Calmes, C. A., Roberts, J. E. (2008). Rumination in interpersonal relationships: Does co-rumination explain gender differences in emotional distress and relationship satisfaction among college students? *Cognitive Therapy and Research*, 32(4), 577-590. doi:10.1007/s10608-008-9200-3
- Çam, O., Büyükbayram, A. (2017). Nurses' resilience and effective factors. *Journal of Psychiatric Nursing*, 2(8), 118-126. doi:10.14744/phd.2017.75436
- Cenkseven Önder, F., Utkan, Ç. (2018). Bilinçli farkındalık ve algılanan stres ilişkisinde ruminasyon ve olumsuz duygu düzenlemenin aracı rolü. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(3), 1004-1019. doi:10.17860/mersinefd.444876
- Cevizci, O., Müezzini, E. E. (2019). Investigation of the psychological symptoms and psychological resistance in health professionals. *Cyprus Turkish Journal of Psychiatry and Psychology*, 1(3), 166 -172. doi:10.35365/ctjpp.19.1.21
- Çıraklı, Ü., Çelik, Y., Beylik, U. (2015). The importance and benefits of effective teamwork in health care: A literature survey. *Health Care Academician Journal*, 2(3), 140-146. doi:10.5455/sad.2015131452108477
- Comrey, A. L., Lee, H. B. (1992). Interpretation and Application of Factor Analytic Results. In A. L. Comrey, H. B. Lee (Eds.), *A First Course in Factor Analysis* 2-28. Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Cropley, M., Collis, H. (2020). The association between work-related rumination and executive function using the behavior rating inventory of executive function. *Frontiers in Psychology*, 11. 1-10. doi:10.3389/fpsyg.2020.00821
- Doğan, T. (2015). Kısa psikolojik sağlamlık ölçeği' nin Türkçe uyarlaması: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *The Journal of Happiness & Well-Being*, 3(1), 93-102.
- Erzincan, E., Coşkun, B., Gündüz, N. (2022). Bir üniversite hastanesinde çalışan hekim, hemşire ve sağlık memurlarının psikolojik dayanıklılık, psikolojik yıldıma, şiddete ilişkin kaygı düzeyleri ve ruhsal belirti düzeylerinin tükenmişlik düzeyleri ile ilişkisi. *Current Addiction Research*, 6(1), 25-39. doi:10.5455/car.105-1658142564
- Ferris, D. L., Brown, D. J., Berry, J. W., Lian, H. (2008). The development and validation of the workplace ostracism scale. *Journal of Applied Psychology*, 93(6), 1348-1366. doi:10.1037/a0012743
- Fox, S., Stallworth, L. E. (2005). Racial/ethnic bullying: Exploring links between bullying and racism in the US workplace. *Journal of Vocational Behavior*, 66(3), 438-456. doi:10.1016/j.jvb.2004.01.002
- Gökçe Işıklı, A., Şen, H., Soydaş, D. (2021). Assessment of psychological resilience, job satisfaction and fear levels of nurses infected with covid-19 and not infected. *Journal of Psychiatric Nursing*, 12(4), 281-287. doi:10.14744/phd.2021.57983
- Gökdemir, F., Yılmaz, T. (2023). Processes of using, modifying, adapting and developing likert type scales. *Journal of Nursology*, 26(2), 148-160. doi:10.5152/JANHS.2023.22260
- Goussinsky, R. (2020). The moderating role of rumination and social sharing in the relationship between mistreatment and service sabotage and depersonalization: A cross-sectional study of hospital nurses. *International Journal of Nursing Studies*, 110, 1-9. doi:10.1016/j.ijnurstu.2020.103705
- Grygorenko, Z., Naydonova, G. (2023). The concept of "resilience": History of formation and approaches to definition. *Public Administration*

- and Law Review, 2, 76-88. doi:10.36690/2674-5216-2023-2-76-88
- Gürbüz, S. (2021). *AMOS ile Yapısal Eşitlik Modellemesi* (2.Baskı). Ankara: Seçkin yayıncılık.
- Hall, L. H., Johnson, J., Watt, I., Tsipa, A., O'Connor, D. B. (2016). Healthcare staff wellbeing, burnout, and patient safety: A systematic review. *Plos One*, 11(7), 1-12. doi:10.1371/journal.pone.0159015
- Harvey, M., Moeller, M., Kiessling, T., Dabic, M. (2019). Ostracism in the workplace. *Organizational Dynamics*, 48(4), 1-10. doi:10.1016/j.orgdyn.2018.08.006
- Hayes, A. F. (2018). *Introduction to Mediation, Moderation, and Conditional Process Analysis: A Regression-Based Approach (Methodology in the Social Sciences)* (2 Basım.). New York, NY: The Guilford Press
- He, Y., Zimmerman, C. A., Carter-Sowell, A. R., Payne, S. C. (2020). It's the reoccurring thoughts that matter: Rumination over workplace ostracism. *Occupational Health Science*, 4(4), 519-540. doi:10.1007/s41542-020-00076-z
- İnceç, Ö., Akyüz, Z., Samancı, A. (2020). Adaptation of self-critical rumination scale to Turkish and investigation of psychometric properties. *Klinik Psikoloji Dergisi*, 5(1) 39-51. doi:10.5455/kpd.26024438m000035
- Johnson, D. P., Whisman, M. A., Corley, R. P., Hewitt, J. K., Friedman, N. P. (2014). Genetic and environmental influences on rumination and its covariation with depression. *Cognition and Emotion*, 28(7), 1270-1286. doi:10.1080/02699931.2014.881325
- Kahraman, F. Ç., Ötünçtemur, A. (2020). Bilişsel duygu düzenleme stratejileri ile depresyon ve psikolojik yardım almaya ilişkin tutumlar arasındaki ilişkilerin incelenmesi. *İstanbul Kent Üniversitesi İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi*, 1(2), 50-74.
- Kavi, E., Karakale, B. (2018). Çalışan psikolojisi açısından psikolojik dayanıklılık. *Hak İş Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi*, 7(17), 55-77. doi:10.31199/hakisderg.391826
- Kodalak, O., Akman, A. Z. (2023). İşyerinde dışlanma çalışmalarının bibliyometrik analizi. *Abant Sosyal Bilimler Dergisi*, 23(3), 1621-1641. doi:10.11616/asbi.1327985
- Köfteci, B. (2018). *Lise Öğrencilerinde İnternet Bağımlılığının, Psikolojik Dayanıklılık ve Ruminasyon Açısından İncelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ege Üniversitesi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Köse, S., Çakan, S., Terzi, D. (2018). Örgütsel adaletsizliğin örgütse psikolojik dayanıklılığın aracı rolü. *İşletme Bilimi Dergisi*, 6(1), 245-262. doi:10.22139/jobs.401113
- Li, Chaofan, Qiaobing Wu, Debin Gu, Shiguang Ni. (2022). Trauma exposure and depression among frontline health professionals during covid-19 outbreak in china: the role of intrusive rumination and organizational silence. *BMC Psychiatry*, 22(1), 1-10. doi: 10.1186/s12888-022-04011-0
- Liu, C., Yang, J., Gu, X. (2021). Antecedents of workplace ostracism. In C. Liu J. Ma (Eds.), *Workplace ostracism: Its nature, antecedents, and consequences*. Palgrave Macmillan/Springer Nature. 65-99.
- Manser, T. (2009). Teamwork and patient safety in dynamic domains of healthcare: a review of the literature. *Acta Anaesthesiologica Scandinavica*, 53(2), 143-151. doi:10.1111/j.1399-6576.2008.01717.x
- Mlika, M., Khelil, M. Ben, Salem, N. H. (2017). Organizational ostracism: a potential framework in order to deal with it. *Safety and Health at Work*, 8(4), 398-401. doi:10.1016/j.shaw.2017.03.001
- Nezlek, J. B., Wesselmann, E. D., Wheeler, L., Williams, K. D. (2012). Ostracism in everyday life. *Group Dynamics: Theory, Research, and Practice*, 16(2), 91-104. doi:10.1037/a0028029
- Nolen-Hoeksema, S., Wisco, B. E., Lyubomirsky, S. (2008). Rethinking rumination. *Perspectives on Psychological Science*, 3(5), 400-424. doi:10.1111/j.1745-6924.2008.00088.x
- O'Connor, DB., Wilding, S., Ferguson, E., Cleare S., Wetherall, K., ... O'Connor, RC.. (2023). Effects of covid-19-related worry and rumination on mental health and loneliness during the pandemic: longitudinal analyses of adults in the uk covid-19 mental health & wellbeing study. *Journal of Mental Health*, 32(6):1122-1133. doi: 10.1080/09638237.2022.2069716.
- Öcalan, S., Üzar Özçetin, YS. (2020). Rumination and its impact on mental health during the covid-19 pandemic. *Journal of Education and Research in Nursing*, 17(4), 354-358. doi: 10.5222/head.2020.31549.
- Özçelik Kaynak, K., Öztuna, B. (2020). Bir üniversite hastanesinde sözleşmeli çalışanların psikolojik iyi oluş ve işyerinde dışlanma durumları arasındaki ilişki. 3. *Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi*, 54(2), 2499-2514. doi:10.15659/3.sektor-sosyal-ekonomi.20.11.1411

- Özdoğan, AÇ. (2023). Depression, resilience and intolerance of uncertainty: the mediating role of rumination and covid-19 burnout. *Psychiatria Danubina* 35(4):563-571. doi:10.24869/PSYD.2023.563.
- Özmen, A., Coşkun, M., Er, E. (2023). Psikolojik sağlamlık ile covid-19 fobisi arasındaki ilişkide ruminatif düşüncenin aracı etkisi. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12(3), 1078-1086. doi:10.33206/mjss.1289562
- Polat, H., Karakose, T., Ozdemir, T. Y., Tülübaş, T., Yirci, R., Demirkol, M. (2023). An examination of the relationships between psychological resilience, organizational ostracism, and burnout in k-12 teachers through structural equation modelling. *Behavioral Sciences*, 13(2), 164. doi:10.3390/bs13020164
- Saldamlı, A., Işık Andsoy, I. (2019). Cerrahi süreçteki sağlık profesyonellerinin kişilerarası iletişim tarzları ve ekip çalışması tutumları. *Cukurova Medical Journal*, 44(1), 483-491. doi:10.17826/cumj.557579
- Saparniene, D., Strukcinskiene, B., Mineviciute, G., Cizauskaite, A., Rapoliene, L., ... Genowska, A. (2023). Working environment of health care professionals – focus on occupational stress. *Annals of Agricultural and Environmental Medicine*, 30(4), 721-728. doi:10.26444/aaem/172116
- Schermelleh-Engel, K., Moosbrugger, H., Müller, H. (2003). Evaluating the fit of structural equation models: Tests of significance and descriptive goodness-of-fit measures. *Methods of Psychological Research*, 8(2), 23-74.
- Shatté, A., Perlman, A., Smith, B., Lynch, W. D. (2017). The positive effect of resilience on stress and business outcomes in difficult work environments. *Journal of Occupational & Environmental Medicine*, 59(2), 135-140. doi:10.1097/JOM.0000000000000914
- Smart, L. M., Peters, J. R., Baer, R. A. (2016). Development and validation of a measure of self-critical rumination. *Assessment* 23(3), 321-332. doi:10.1177/1073191115573300
- Smith, B. W., Dalen, J., Wiggins, K., Tooley, E., Christopher, P., Bernard, J. (2008). The brief resilience scale: Assessing the ability to bounce back. *International Journal of Behavioral Medicine*, 15(3), 194-200. doi:10.1080/10705500802222972
- Song, Y., Zhao, Z. (2022). Social undermining and interpersonal rumination among employees: the mediating role of being the subject of envy and the moderating role of social support. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19(14), 8419. doi:10.3390/ijerph19148419
- Srivastava, S., Khan, M., Kumari, A., Jain, A. K. (2024). Does workplace ostracism lead to workplace withdrawal? Testing the moderating-mediating effects of rumination and mindfulness in Indian hospitality industry. *Journal of Organizational Effectiveness: People and Performance*, 11(4), 873-891. doi:10.1108/JOEPP-08-2023-0328
- Sümbüloğlu, V., Sümbüloğlu, K. (2002). *Sağlık Bilimlerinde Araştırma Yöntemleri* (4.Baskı). Ankara: Hatipoğlu Basım Yayın.
- Sun, L., Deng, J., Xu, J., Ye, X. (2022). Rumination's role in second victim nurses' recovery from psychological trauma: A cross-sectional study in China. *Frontiers in Psychology*, 13, 1-10. doi:10.3389/fpsyg.2022.860902
- Türkiye İstatistik Kurumu. (2022). TÜİK Sağlık çalışmaları istatistikleri. Sağlık Çalışmaları İstatistik. Erişim Tarihi 4.01.2025 <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/DownloadIstatistikselTablo?p=hC6vWNXIZi0Rxl0Nf96PYW4Ujrd1CZESuhKCDOD9T8u1wyoEGCozsgvL8CUe0Nhr>, Ankara.
- Türkoğlu, N., Dalgıç, A. (2019). The effect of ruminative thought style and workplace ostracism on turnover intention of hotel employees: The mediating effect of organizational identification. *Tourism & Management Studies*, 15(3), 17-26. doi:10.18089/tms.2019.150302
- Tutar, H., Öztürk Başpınar, N., Güler, S. (2021). A phenomenological study on the antecedents and consequences of organizational ostracism. *Journal of Qualitative Research in Education*, 21(28), 331-350. doi:10.14689/enad.28.14
- Uyardağ, N., Yıldırım, A., Uluocak Köse, T. (2022). Sağlık bakım alanında sürekli iyileştirme modelleri. *Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi*, 25(2), 429-444.
- Vandevala, T., Pavey, L., Chelidoni, O., Chang, N.-F., Creagh-Brown, B., Cox, A. (2017). Psychological rumination and recovery from work in intensive care professionals: associations with stress, burnout, depression and health. *Journal of Intensive Care*, 5(1), 16. doi:10.1186/s40560-017-0209-0
- Watkins, E. R. (2016). *Rumination-focused cognitive-behavioral therapy for depression*. New York: The Guilford Press.
- Wu, P., Cao, K., Feng, W., Lv, S. (2024). Cross-lagged analysis of rumination and social anxiety among

- Chinese college students. *BMC Psychology*, 12(1). doi:10.1186/s40359-023-01515-6
- Yaşlıoğlu, M. (2017). Sosyal bilimlerde faktör analizi ve geçerlilik: Keşfedici ve doğrulayıcı faktör analizlerinin kullanılması. *İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi*, 46, 74–85.
- Yeşilyaprak, T., Özsoy, H., Demir Korkmaz, F. (2023). Covid-19 döneminde cerrahi hemşirelerinin anksiyete, psikolojik dayanıklılık ve algılanan sosyal destek düzeyleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi. *Hemşirelik Bilimi Dergisi*, 6(1), 18-25. doi:10.54189/hbd.1173790
- Yıldız, M. (2024). Effect of depression, anxiety, and rumination on sleep quality in healthcare workers. *Van Medical Journal*, 31(2), 82-88. doi: 10.5505/vmj.2024.14633.
- Yi, H., Wei, S., Xiao, M., Zhao, Q., Chen, L., ... Song, J. (2024). Contribution of rumination and psychological resilience to post-traumatic growth of front-line healthcare workers in mobile cabin hospitals under normalized epidemic prevention and control requirements. *Preventive Medicine Reports*, 37, 102554 1-9. doi:10.1016/j.pmedr.2023.102554
- Zarei, S., Fooladvand, K. (2022). Mediating effect of sleep disturbance and rumination on work-related burnout of nurses treating patients with coronavirus disease. *BMC Psychology*, 10(1), 1-9. doi: 10.1186/s40359-022-00905-6.
- Zhao, H., Peng, Z., Sheard, G. (2013). Workplace ostracism and hospitality employees' counterproductive work behaviors: The joint moderating effects of proactive personality and political skill. *International Journal of Hospitality Management*, 33, 219-227. doi:10.1016/j.ijhm.2012.08.006